

ПРИНОС НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ
ФОНДОВЕ ЗА 10-ТЕ ПРИОРИТЕТА НА КОМИСИЯТА
ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ И КЛИМАТ

КАК ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ (ЕСИ ФОНДОВЕ) ДОПРИНАСЯТ ЗА ТОЗИ ПРИОРИТЕТ НА КОМИСИЯТА ЗА ПЕРИОДА 2014—2020 Г.?

С изграждането на енергиен съюз ще се гарантира, че Европа разполага със сигурна и устойчива енергия на достъпна цена. По-разумното използване и производство на енергия, както и борбата с изменението на климата, могат да създадат работни места и да насърчат икономическия растеж.

КАК МОГАТ ДА ПОМОГНАТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ?

ЕСИ фондовете осигуряват значителна подкрепа за **смекчаването на изменението на климата и адаптирането към него** на стойност **над 114 милиарда** евро, почти половината от които — около 56 милиарда евро — са предоставени от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионният фонд също имат значителен принос, възлизащ общо на около 55 милиарда евро. Амбициозната цел на политиката за предприемане на действия, свързани с изменението на климата, които да представляват най-малко 20 % от общия бюджет на ЕС за периода 2014—2020 г., получава голяма финансова подкрепа от ЕСИ фондовете. Всъщност разпределените средства възлизат на **25 % от общия бюджет на ЕСИ фондовете**.

Като увеличават с повече от два пъти наличните средства за **подкрепа на прехода към нисковъглеродна икономика**, т.е. на **45 милиарда евро** за програмния период 2014—2020 г., ЕСИ фондовете представляват най-големият дял от бюджета на ЕС, който ще бъде насочен към инвестиции за понижаване на въглеродните емисии. Това включва по-специално енергийна ефективност, енергия от възобновяеми източници и устойчива градска мобилност.

Допълнително финансиране на стойност от 24 милиарда евро е отпуснато за постигане на енергийно ефективен транспортен сектор с ниски въглеродни емисии, например железопътен и мултимодален транспорт, а около 2 милиарда евро са предназначени за голяма, интелигентна енергийна инфраструктура.

Всички тези разпределени средства се допълват със значително публично и частно съфинансиране. Накратко, ЕСИ фондовете играят важна роля при **практическото изпълнение на стратегията за енергийния съюз** и при подпомагането на широкообхватната програма на ЕС в областта на изменението на климата.

ЕСИ фондовете ще допринесат не само за целите на енергийния съюз и ще помогнат на държавите членки да постигнат целите на ЕС в областта на климата и енергетиката, но също така ще осигурят ползи за развитието на регионите и селските райони, конкурентоспособността, създаването на работни места и растеж, биологичното разнообразие, проблемите, свързани с почвата и водите, както и за справяне с енергийната бедност и подобряване на енергийната сигурност.

Освен това **принципът на устойчиво развитие** гарантира, че съображенията, свързани със смекчаването на изменението на климата и адаптирането към него, са включени във всички инвестиции на ЕСИ фондовете.

ДЕЙСТВИЯ ПО ЛИНИЯ НА ЕСИ ФОНДОВЕТЕ: 2014—2020 Г.

ИНВЕСТИЦИИ В ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ, ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ, ИНТЕЛИГЕНТНА ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА И УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ

Програмите за финансиране по линия на ЕСИ фондовете са ориентирани основно към **инвестиции за енергийна ефективност**, по-специално енергийна ефективност на **сгради** и малки и средни предприятия (МСП). По-високата енергийна ефективност на сградите и предприятията ще доведе до по-ниски сметки за електроенергия, по-добри условия на живот и труд, местни работни места и по-конкурентоспособни предприятия. ЕСИ фондовете ще се използват също и за **енергия от възобновяеми източници** и **интелигентни разпределителни мрежи**, както и за **интелигентна инфраструктура за пренос и съхранение на енергия и енергийно ефективен транспорт с намалени въглеродни емисии**.

ЕСИ фондовете осигуряват **стратегическа, интегрирана и цялостна рамка за тези инвестиции в областта на енергетиката**, а така също служат като **свързващо звено за създателите на политики в регионите, градовете, селските и крайбрежните райони**. Тази рамка запълва празнината между амбициозната рамка, установена от лидерите на ЕС, и промените, които са необходими на място, за да се осъществи ефективно преходът към нисковъглеродна икономика и изграждането на енергиен съюз.

Сега, когато вече са налице оперативните програми и програмите за развитие на селските райони, от съществено значение ще бъде разработването и изпълнението на **висококачествени проекти** в подкрепа на целите на енергийния съюз. Изключително важно е активното и пряко участие на местните, регионалните и националните органи в областта на енергетиката, икономическите и социалните партньори и гражданското общество.

ИНВЕСТИЦИИ В АДАПТАЦИЯТА КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ПРЕДОТВРЯВАНЕТО НА РИСКОВЕ

Освен инвестиции за смекчаване на изменението на климата, ЕСИ фондовете подпомагат също адаптирането към изменението на климата и предотвратяването на рискове, както и широк кръг от мерки, включително мерки за предотвратяване на наводнения и основани на екосистемата мерки, като например екологосъобразна инфраструктура.

ПО-ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМЯТА

Селското стопанство и горското стопанство имат определяща роля по отношение на климата. Селскостопанската дейност е източник на парникови газове, но така също е и въглероден поглъtitел, особено чрез съхранението на въглерод в почвата, органичната маса и биомасата. ЕЗФРСР подкрепя действия в областта на климата например чрез **агро-екологични и мерки в областта на климата**, които помагат на земеделските стопани да прилагат екологосъобразни практики върху своята земя. Той също така подпомага инвестиции за намаляване на емисиите от животновъдството и за подобряване на съхранението на въглерод.

ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ ЗА НАСОЧВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ФОНДОВЕТЕ

Предварителните условия за използване на финансиране от ЕСИ фондовете гарантират ефикасността и ефективността на инвестициите и спомогат за установяване на възможно най-добрата рамка за разработване на висококачествени проекти. Те вече са се доказали като ключови фактори за по-бързото транспониране на **законодателните инициативи на ЕС в областта на енергетиката** в няколко държави членки, например за съответните части на Директивата относно енергийната ефективност на сградите.

КЛЮЧОВИ ИНИЦИАТИВИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ЕСИ фондовете подобряват условията за постигане на енергиен съюз, като допринасят за изграждането на **административен капацитет** и като осигуряват **техническа помощ**. Комисията предприема редица инициативи, за да помогне на държавите членки да осъществят инвестиции в областта на енергетиката:

- **Мрежата на органите в областта на енергетиката и управляващите органи (ЕМА)** обединява националните органи в областта на енергетиката и управляващите органи по политиката на сближаване и функционира като информационна платформа за обмен на информация, добри практики, опит и най-нови разработки с цел да се гарантира възможно най-доброто използване на финансирането.
- **Платформата за интелигентна специализация в областта на енергетиката** подпомага регионални иновации в областта на енергетиката и широкомащабното приемане на енергийни проекти по линия на политиката на сближаване, включително консултации и анализи във връзка с политиката, както и намирането на партньори и разпространението на информация.
- **Европейската мрежа за развитие на селските райони и Европейското партньорство за иновации** играят важна роля за подобряване на изпълнението на програми за развитие на селските райони в областта на климата, като обменят добри практики и допринасят за превръщането на резултатите от научните изследвания в конкретни подобрения на практика.

- **Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси**, партньорство между Комисията и Европейската инвестиционна банка, функционира като единно звено за контакт за редица програми и инициативи за консултантска и техническа помощ. Организаторите на проекти, публичните органи и частните дружества могат да получат помощ по технически и финансови въпроси.

Европейското териториално сътрудничество и **макрорегионалните стратегии на ЕС** могат също да имат важна роля за насърчаването и подпомагането на проекти за намаляване на въглеродните емисии чрез работа в мрежи и съвместни инициативи.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Сами по себе си финансирането от ЕС и националното финансиране не могат да преодолеят недостига на инвестиции, необходими за прехода към нисковъглеродна икономика. Публичното финансиране трябва да **допълва и да насърчава частните инвестиции**. За тази цел държавите членки и регионите се насърчават да осъществяват повечето инвестиции по линия на ЕСИ фондовете чрез **финансови инструменти** и да работят със заеми или гаранции, а не само с безвъзмездни средства. По този начин може да се увеличи помощта. Друго предимство на финансовите инструменти, по-специално заемите и дяловия капитал, е, че благодарение на своя револвиращ характер те осигуряват подкрепа дори след края на програмния период. Безвъзмездните средства все още могат да се използват като допълнение например за подпомагане на основни ремонти на сгради, които надхвърлят минималните изисквания за енергийна ефективност, за подпомагане на развитието на новаторски технологии или за разрешаване на социални проблеми.

Според текущите оценки **около 3,8 милиарда евро от ресурсите на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд ще бъдат разпределени за финансови инструменти през периода 2014—2020 г.** Те ще бъдат използвани основно за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници, но също така и за инвестиции в други сектори, свързани с намаляването на въглеродните емисии. Това е около 10% от общите средства от ЕФРР и КХ, разпределени за нисковъглеродни проекти. Въпреки че това е значително увеличение спрямо предходния период, необходими са повече усилия.

ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ И КЛИМАТ

Според текущите оценки за **Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)** 430 милиона евро ще бъдат насочени чрез финансови инструменти също и за подпомагане на инвестиции в нисковъглеродни технологии в областта на селското стопанство, горското стопанство и икономиката на селските райони. Тези средства са много повече в сравнение с финансирането през периода 2007—2013 г. и техният размер се очаква да се повиши в резултат на съсредоточаването на усилията на държавите членки върху извършването на съответните предварителни оценки.

Според предварителната информация за **Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)** има известен напредък в прогнозираното използване на финансови инструменти в сравнение с предходния период, тъй като повече държави членки са заявили своето намерение да ги използват. Ресурсите от ЕФМДР, които са разпределени за финансови инструменти през периода 2014—2020 г., обаче са под очакванията.

Това показва, че е налице необходимост от **повече финансови инструменти за всичките четири фонда** и се изисква **по-голям ангажимент за използването им**.

С цел да насърчи по-голямо усвояване на финансовите инструменти, Комисията предостави на държавите членки следната помощ:

- подкрепа чрез платформата **fi-compass** за консултантски услуги относно изпълнението на финансовите инструменти, предоставяна съвместно с Европейската централна банка (ЕЦБ). Предлагат се също специфични за всяка държава консултации и се организират кампании, включително поредица от семинари в държавите членки;
- **стандартизирани финансови инструменти** — това са готови модели, които могат да се приложат, за да се улесни използването на финансови инструменти от управляващите органи. Те включват т. нар. „заем за обновяване“ за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници в жилищния сектор.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

ЕСИ фондовете ще допринесат за целите на енергийния съюз и политиката на ЕС за климата, включително за целите на ЕС в областта на климата и енергетиката. Като цяло ЕСИ фондовете ще допринесат за прогнозираното намаляване на годишните емисии на парникови газове с около 30 милиона тона еквивалент на CO₂, което се равнява на около 50 % от емисиите на Швеция или Унгария. Същевременно те ще допринесат за регионалното развитие, създаването на работни места на местно равнище и по-голяма конкурентоспособност на предприятията.

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

- 13,3 милиарда евро от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд ще бъдат инвестирани за повишаване на енергийната ефективност на обществени и жилищни сгради, в резултат на което **875 000 семейства ще живеят в жилища, които са обновени за намаляване на потреблението на енергия, а обществените сгради ще използват 5,2 TWh по-малко енергия годишно, отколкото сега.**
- 3,4 милиарда евро ще бъдат предоставени от ЕФРР и Кохезионния фонд за подобряване на **енергийната ефективност на повече от 57 000 дружества, основно МСП.**
- 13,3 милиарда евро от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд ще бъдат инвестирани за повишаване на **енергийната ефективност на обществени и жилищни сгради**, в резултат на което **почти 1 милион домакинства ще живеят в обновени жилища, а обществените сгради ще имат по-ниски сметки за електроенергия.**
- 870 милиона евро и 113 милиона евро ще бъдат предоставени съответно от ЕЗФРСР и ЕФМДР за **мерки за енергийна ефективност в областта на регионалното развитие и рибарството**, в резултат на което ще се подобри **енергийната ефективност на 24 000 стопанства** и значително ще се увеличи броят на енергийно ефективните риболовни кораби. ЕФМДР ще допринесе за намаляване на емисиите и за увеличаване на енергийната ефективност на риболовните кораби чрез намаляване на разхода на гориво. Държавите членки предвиждат средно намаление от 55 литра гориво на тон разтоварен на сушата улов през 2020 г.

- 1,7 милиона евро от ЕФРР и Кохезионния фонд ще бъдат инвестирани в подкрепа на **високоэффективното комбинирано производство на енергия**.

НИСКОВЪГЛЕРОДЕН ТРАНСПОРТ

- 16,0 милиарда евро ще бъдат предоставени от ЕФРР и Кохезионния фонд за **улесняване на мултимодалните пътувания, интелигентни транспортни системи, пешеходни пътеки, велосипедни алеи, както и за инфраструктура за чист градски транспорт и неговото насърчаване, включително обществен транспорт, екологично чисти превозни средства и алтернативни горива**, което ще доведе, наред с всичко друго, и до изграждането или подобряването на 748 km трамвайни линии или линии на метрото.
- 23,7 милиарда евро от ЕФРР и Кохезионния фонд ще бъдат разпределени за инвестиции, които подпомагат прехода към **енергийно ефективен транспортен сектор с ниски въглеродни емисии**. Това включва железопътни линии, пристанища, вътрешни водни пътища и мултимодален транспорт, като ще бъдат изградени или модернизирани 7 515 km железопътни линии и изградени или подобрени 977 km вътрешни водни пътища.

ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И ИНТЕЛИГЕНТНИ МРЕЖИ

- Финансирането в размер на 5,8 милиарда евро от ЕФРР, Кохезионния фонд и ЕЗФРСР за инвестиции в **енергия от възобновяеми източници** ще допринесе за създаването на **7 670 MW допълнителни мощности за производството на енергия от възобновяеми източници**.
- В резултата на предоставените от ЕФРР и Кохезионния фонд средства в размер на 1,1 милиарда евро за инвестиции в интелигентни разпределителни мрежи **3,3 милиона допълнителни потребители на енергия** ще бъдат свързани към **интелигентни мрежи**.

ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ И КЛИМАТ

748 km нови или подобрени **трамвайни линии и линии на метрото**, **7 515 km** нови или модернизиранни **железопътни линии** и **977 km** нови или подобрени **вътрешни водни пътища**.

Около **7 670 MW** допълнителни мощности за производството на енергия от възобновяеми източници.

3,3 милиона допълнителни потребители на енергия, свързани към интелигентни мрежи.

Инвестициите ще защитят **13,3 милиона души** от наводнения и **11,8 милиона души** от горски пожари.

875 000 домакинства ще живеят в жилища, които са били обновени за намаляване на потреблението на енергия.

Обществените сгради ще използват **5,2 TWh по-малко енергия годишно**, отколкото сега.

Енергийната ефективност ще бъде подобрена при повече от **57 000 дружества**, основно МСП.

ГОЛЕМИ ИНТЕЛИГЕНТНИ ЕНЕРГИЙНИ ИНФРАСТРУКТУРИ

- 2,3 милиарда евро са заделени за инфраструктура за **интелигентни системи за пренос и съхранение на електроенергия и газ**, основно в по-слабо развитите региони на шест държави членки.

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ

- 2,6 милиарда евро са разпределени понастоящем за **научни изследвания и иновации и внедряване на нисковъглеродни технологии, с възможни увеличения на тези средства в бъдеще**. Над 100 региона или държави членки са определили такива приоритети в своите **стратегии за интелигентна специализация**, които ще съставляват стратегическата основа за цялостното използване от тяхна страна на средствата от ЕФРР за инвестиции в научни изследвания и иновации. Това означава, че разпределените средства за научни изследвания и иновации в областта на нисковъглеродните технологии може да се увеличат още повече с развитието на тези стратегии.
- 438 милиона евро от ЕЗФРСР са разпределени за новаторски проекти, свързани с енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници, климата и околната среда.

ОБУЧЕНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ

- Най-малко 1,1 милиарда евро са отпуснати от ЕСФ за подобряване на системите за **образование и обучение, които са необходими за адаптиране на уменията и квалификациите**, и за създаването на **нови работни места в сектори, свързани с енергетиката и околната среда**.
- Около 810 милиона евро са отпуснати от ЕЗФРСР за подобряване на трансфера на знания и за консултации, свързани с енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници, климата и околната среда.

ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Подкрепата от ЕСИ фондовете за действия, свързани с изменението на климата, е по-широкообхватна, отколкото за горепосочените мерки, и тя включва например следното:

- 6,4 милиарда евро от ЕФРР и Кохезионния фонд ще бъдат разпределени за предотвратяване на **рискове, свързани с изменението на климата**, в допълнение към помощта от 1,1 милиарда евро за подобряване на устойчивостта на бедствия и за управление на рисковете, които не са свързани с климата. Тези средства ще бъдат използвани за подпомагане на широк набор от мерки, включително предотвратяване на наводнения и осигуряване на екосистемата мерки, като екологосъобразна инфраструктура. **Целта на тези инвестиции е да се осигури защита на 13,3 милиона души от наводнения и на 11,8 милиона души от горски пожари**, което оказва същевременно положително въздействие върху работните места и растежа. Предпоставка за предоставянето на финансиране в тази област е наличието на оценки на риска, при които се вземат под внимание стратегиите за адаптация към изменението на климата.
- 17,4 % от земеделската земя и 3,5 % от горите са предвидени за по-добро опазване на биологичното разнообразие, което възлиза съответно на 30,6 и 4,1 милиона хектара земеделски и горски площи.
- **Биологичното земеделие** ще бъде подпомогнато върху **10 милиона хектара от земеделската земя в ЕС** (5,7 % от общата обработвана площ).
- **635 000 земеделски стопани, участващи в схеми за управление на риска**, и 4 милиона хектара земеделска и горска земя ще получат подпомагане за действия за улавяне или съхранение на въглерод. **7,6 % от земеделската земя** ще бъде включена в **договори за управление** в подкрепа на намаляването на емисиите на парникови газове и амоняк.

ПРИМЕРИ ЗА ПРОЕКТИ

- По програмата за устойчиво строителство в Андалусия са инвестирани средства в обновяването на сгради за повишаване на енергийната ефективност и във възстановяването на градски зони, което доведе до повишаване конкурентоспособността на строителния сектор и създаването на работни места за квалифицирани работници. Тази програма не само помогна за екологизирането на строителния сектор на региона и за създаването на работни места, но тя образова обществеността относно значението на енергийно ефективното и устойчивото строителство, което бе една от основните ѝ цели. Проектът постигна икономии на енергия от 26 000 тона годишно, доведе до намаляването на емисиите на CO₂ с 62 000 тона и се очаква да създаде 80 000 нови работни места през следващите 5 години.
<http://bit.ly/21jn9w5>
- Проект „Зелен стопански растеж в МСП“ в Южния регион на Дания успешно създава нови работни места, като помага на малките предприятия да прилагат мерки за обновяване на жилищни и административни сгради за подобряване на енергийната ефективност. Проект „Зелен стопански растеж“, който стартира през юли 2009 г., е насочен към малките предприятия и по-специално майстори занаятчии, които се преквалифицират за обновяване на сгради с цел енергоспестяване.
<http://europa.eu/!Hv94UH>
- Една нова електроцентрала, работеща с биомаса, помага за подобряване на енергийната ефективност на пречиствателната станция за отпадъчни води в Гданск, а така също дава възможност на младите хора да научат повече за енергията от възобновяеми източници.
<http://europa.eu/!ur63nV>

ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ И КЛИМАТ

- **Автоматизирана напоителна система за градинарството.** ЕЗФРСР подпомогна последните етапи на една мащабна програма за модернизация при водещ разсадник в Кипър, за която бе осигурено съфинансиране, и в резултат на която бе монтирана модерна нова интелигентна напоителна система, която спестява както разходи, така и вода.
<http://europa.eu/lwT77nP>
- **Екологосъобразни умения.** Проект ЕСО+ в Белгия осигури подкрепа за курсове по екологосъобразно строителство и екологосъобразно обновяване, насочени към групи от хора в неравностойно положение, търсещи работа, като им предостави умения, които ще бъдат търсени в бъдеще.
<http://europa.eu/lXx64tJ>

Други информационни брошури относно приноса на ЕСИ фондовете за приоритетите на Комисията са публикувани на следния уебсайт
http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_bg.htm

Други информационни брошури от поредицата: Работни места, растеж и инвестиции • Цифров единен пазар • Вътрешен пазар • Икономически и паричен съюз • Правосъдие и основни права • Миграция